

Laidiens: 06.08.1999., Nr. 248/250

Ministru kabineta noteikumi Nr. 269

Rīgā 1999. gada 3. augustā (prot. Nr. 39, 2.§)

Noteikumi par vides kvalitātes normatīviem degvielas uzpildes stacijām, naftas bāzēm un pārvietojamajām cisternām

Izdoti saskaņā ar likuma "Par vides aizsardzību" 18.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumos lietotie termini:

1.1. **apjoms** - pēdējos trijos gados lielākais kopējais degvielas daudzums, kas gada laikā uzpildīts degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes cisternās;

1.2. **cisterna** - stacionāra virszemes vai pazemes degvielas glabātava degvielas uzpildes stacijā vai naftas bāzē;

1.3. **degvielas uzpildes stacija** - autotransporta degvielas tvertņu uzpildes vieta, kurā darbojas degvielas uzpildes iekārta;

1.4. **naftas bāze** - ierobežota teritorija, kuru izmanto degvielas (arī naftas produktu) uzglabāšanai, pārstrādei un iepildīšanai cisternās un pārvietojamajās cisternās;

1.5. **otrās pakāpes tvaiku atsūkņēšana** - tvaiku savākšana no autotransporta degvielas tvertnes un novadišana degvielas uzpildes stacijas cisternā autotransporta degvielas tvertnes uzpildes laikā;

1.6. **pārsūkņēšanas iekārta** - autocisternu uzpildes iekārta naftas bāzē;

1.7. **pārvietojamā cisterna** - speciāli aprīkota tvertne, ko transportē pa autoceļu, dzelzceļu vai ūdeni un kuru izmanto degvielas pārvadāšanai no vienas naftas bāzes uz otru vai no naftas bāzes uz degvielas uzpildes staciju;

1.8. **pirmās pakāpes tvaiku atsūkņēšana** - tvaiku savākšana no degvielas uzpildes stacijas cisternas tās uzpildes laikā un novadišana pārvietojamajā cisternā, ar kuru tvaiki tiek nogādāti uz naftas bāzi pagaidu uzglabāšanai, pārstrādei vai sadedzināšanai;

1.9. **tvaiki** - gāzveida savienojumi, ko izdala degviela;

1.10. **tvaiku atsūkņēšanas sistēma** - aprīkojuma komplekts, ar kuru savāc un uzglabā tvaikus, ja ar degvielu tiek uzpildītas autotransporta degvielas tvertnes, cisternas degvielas uzpildes stacijā vai pārvietojamās cisternas naftas bāzē;

1.11. **tvaiku pagaidu uzglabāšana** - tālākai transportēšanai uz pārstrādi paredzēto tvaiku pagaidu uzglabāšana naftas bāzes cisternā ar slēgtu jumtu. Tvaiku transportēšana no vienas naftas bāzes cisternas uz otru nav uzskatāma par tvaiku pagaidu uzglabāšanu;

1.12. **tvaiku pārstrādes iekārta** - iekārta tvaiku (arī tvaiku no jebkuras naftas bāzes bufera rezervuāru sistēmas) pārstrādei degvielā;

1.13. **uzpildes iekārta** - jebkura iekārta degvielas uzpildes stacijā vai naftas bāzē, ar kuru degviela tiek iepildīta pārvietojamās cisternās un autotransporta degvielas tvertnēs; naftas bāzes autocisternu uzpildes iekārtā var būt viena vai vairākas pārsūkņēšanas iekārtas.

2. Šie noteikumi nosaka vides kvalitātes normatīvus un vides aizsardzības prasības, ekspluatējot degvielas uzpildes stacijas, naftas bāzes un pārvietojamās cisternas, kā arī valsts institūciju un uzņēmumu (uzņēmēj sabiedrību) pienākumus šo noteikumu izpildei.

II. Degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes pazemes ūdeņu aizsardzība

3. Pirms degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes projektēšanas uzsākšanas saskaņā ar Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumiem Nr.112 "Vispārīgie būvnoteikumi" uzņēmums (uzņēmēj sabiedrība), kas veic projektēšanu, nodrošina pazemes ūdeņu piesārņojuma un hidroloģisko apstākļu izpēti (1.pielikums), lai novērtētu pazemes ūdeņu sākotnējo stāvokli. Pārskatu par pazemes ūdeņu sākotnējo stāvokli kopā ar degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes projektu uzņēmums (uzņēmēj sabiedrība) iesniedz reģionālajā vides pārvaldē. Uzņēmumam (uzņēmēj sabiedrībai) pazemes ūdeņu piesārņojuma un hidroloģisko apstākļu izpētei nepieciešama Valsts ģeoloģijas dienestā izsniegta attiecīga licence.

4. Pirms degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes darbības uzsākšanas degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina pazemes ūdeņu un, ja nepieciešams, artēzisko ūdeņu novērošanas urbumu tīkla izveidošanu saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumu.

5. Pazemes ūdeņu novērošanu veic ne retāk kā divas reizes gadā. Ja gruntsūdens līmenis ir dziļāks par 10 metriem vai gruntsūdens horizonta filtrācijas koeficients ir zemāks par 1×10^{-3} cm/s, atļauts izmantot alternatīvu gruntsūdens un pazemes ūdeņu piesārņojuma novērošanas sistēmu, ja norāda, ka ar alternatīvo sistēmu iegūtie dati ir līdzvērtīgi vai precīzāki par tiem, kas iegūti, izmantojot pazemes ūdeņu novērošanas urbumus. Uzņēmums (uzņēmēj sabiedrība) pazemes ūdeņu novērošanas rezultātus reizi gadā iesniedz Valsts ģeoloģijas dienestā.

6. Ja ir noplūdusi degviela un degvielas uzpildes stacija vai naftas bāze tiek slēgta vai no tās tiek aizvāktas cisternas, degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina pazemes ūdeņu novērtēšanu saskaņā ar šo noteikumu 1.pielikumu.

7. Novērtējot pazemes ūdeņus, analizē naftas produktu kopsummu paraugos un, ja nepieciešams, pēc reģionālās vides pārvaldes pieprasījuma - arī benzolu, toluolu, etilbenzolu un ksilolu saskaņā ar šo noteikumu 8.punktu un 1.pielikumu.

8. Pazemes ūdeņu un grunts kvalitātes analīzes drīkst veikt tikai akreditētas un attiecīgi pilnvarotas laboratorijas, kuras nodrošina šādu nosacījumu izpildi:

8.1. analizējot grunts paraugus, izmanto metodiku, pēc kuras naftas produktu kopsummas mazākā kvantitatīvi nosakāmā koncentrācija ir 100 mg/kg. Veicot benzola, toluola, etilbenzola un ksilola analīzes, izmanto metodiku, pēc kuras mazākā kvantitatīvi nosakāmā koncentrācija ir 0,1 mg/kg;

8.2. analizējot pazemes ūdeņu paraugus, izmanto metodiku, pēc kuras naftas produktu kopsummas mazākā kvantitatīvi nosakāmā koncentrācija ir 0,1 mg/l. Veicot benzola, toluola, etilbenzola un ksilola analīzes, izmanto metodiku, pēc kuras mazākā kvantitatīvi nosakāmā koncentrācija ir 0,005 mg/l.

9. Ja pazemes ūdeņu kvalitātes analīzes norāda, ka piesārņotājvielu koncentrācija pārsniedz šo noteikumu 1.pielikumā noteikto robežvērtību C vai pazemes ūdeņu sākotnējā stāvokļa novērtējumā minēto piesārņotājvielu koncentrāciju, degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nekavējoties nodrošina atkārtotas pazemes ūdeņu kvalitātes analīzes. Ja atkārtotās analīzes apstiprina, ka piesārņotājvielu koncentrācija ir paaugstināta, degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina šo noteikumu 10. un 11.punktā noteikto prasību izpildi.

10. Degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nekavējoties ziņo reģionālajai vides pārvaldei par degvielas noplūdi, ja cisternā būtiski zudusi degviela, parādījusies ūdens vai ja pazemes ūdeņu novērošanas akās parādījušies peldoši naftas produkti, pazemes ūdeņos parādījusies naftas produktu plēvīte vai, izmantojot attiecīgu metodi (sistēmu), ir konstatēta degvielas noplūde cisternā vai cauruļvadā.

11. Pēc degvielas noplūdes atklāšanas degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina:

11.1. bojāto cisternu un cauruļvadu ekspluatācijas pārtraukšanu līdz noplūdes cēloņa atklāšanai un novēršanai;

11.2. bojāto cisternu un cauruļvadu iztukšošanu, lai novērstu naftas produktu turpmāku noplūdi;

11.3. cisternu un cauruļvadu hermētiskuma un izturības pārbaudes veikšanu. Ja pārbaudē netiek konstatēta degvielas noplūde, attiecīgo cisternu un cauruļvadu ekspluatāciju var turpināt;

11.4. pazemes ūdeņu novērtēšanu, ja pārbaudē tiek konstatēts, ka attiecīgo cisternu un cauruļvadu hermētiskums un izturība nav pietiekama vai ja cisternu un cauruļvadu hermētiskums un izturība ir pietiekama, bet vide tiek piesārņota ar naftas produktiem;

11.5. nepieciešamo pasākumu veikšanu, lai pārtrauktu turpmāko degvielas noplūdi un izplatīšanos vidē, ja pazemes ūdeņu novērtējumā tiek atklāts degvielas noplūdes avots. Degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nekavējoties noskaidro piesārņojuma izplatību pazemes ūdeņos, lai noteiktu videi radītos zaudējumus;

11.6. cisternu un cauruļvadu turpmāku ekspluatāciju un detalizētāku pazemes ūdeņu piesārņojuma izpēti, ja pazemes ūdeņu novērtējums neatklāj bīstamu naftas produktu radīto piesārņojumu.

12. Ja pēc noplūdes vidē nonāk vairāk nekā 300 litru naftas produktu, degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs četru nedēļu laikā pēc noplūdes konstatēšanas iesniedz reģionālajā vides pārvaldē rakstisku ziņojumu par veiktajiem noplūdes seku likvidēšanas pasākumiem un degvielas noplūdes vietas un pazemes ūdeņu piesārņojuma novērtējumu, kā arī piesārņojuma seku likvidēšanas plānu (pēc saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi).

13. Degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina:

13.1. ūdens un degvielas necaurlaidīga pretinfiltrācijas seguma noklāšanu darba zonā (darba zona - vieta degvielas uzpildes stacijā vai naftas bāzē, kur notiek degvielas uzpildes stacijai vai naftas bāzei raksturīgās darbības, piemēram, cisternu, autotransporta degvielas tvertņu un pārnēsājamo degvielas tvertņu uzpilde ar degvielu, kā arī autotransporta tehniskā apkope);

13.2. virszemes pretinfiltrācijas seguma noklāšanu ap uzpildes iekārtām (2.pielikums);

13.3. pretinfiltrācijas uztvērēja noklāšanu ap cisternu uzpildes iekārtām (2.pielikums);

13.4. iedziļināto pretinfiltrācijas ekrānu izmantošanu līdz to ražotāja garantijas termiņa beigām - ekspluatācijā esošajām degvielas uzpildes stacijām un naftas bāzēm, kuras saņēmušas būvatļauju vai atļauju darboties līdz 2000.gada 1.martam. Pēc minētā termiņa attiecīgās degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes aprīko ar virszemes pretinfiltrācijas segumu;

13.5. degvielas noplūdes aizsardzības un konstatēšanas metožu (sistēmu) lietošanu virszemes un pazemes cisternām un cauruļvadiem (3.pielikums).

III. Pirmās un otrās pakāpes tvaiku atsūkņēšanas sistēmas degvielas uzpildes stacijās

14. Degvielas uzpildes stacijās, kurās uzglabā degvielu ar piesātinātu tvaiku spiedienu 27,6 kilopaskāli un vairāk (izņemot sašķidrināto gāzi, ko paredzēts izmantot par degvielu autotransporta iekšdedzes dzinējos), degvielas uzpildes stacijas valdītājs nodrošina pirmās un otrās pakāpes tvaiku atsūkņēšanas un kontroles sistēmu iebūvēšanu un darbību atbilstoši šo noteikumu 4.pielikumā noteiktajām prasībām un ražotāja norādījumiem. Attiecīgajās sistēmās jāievēro šādi nosacījumi:

14.1. pirmās pakāpes tvaiku atsūkņēšanas sistēmās kopējie degvielas zudumi, kas rodas, uzpildot degvielas uzpildes stacijas cisternas, gada laikā nepārsniedz 0,01 svara procentu no apjoma;

14.2. otrās pakāpes tvaiku atsūkņēšanas sistēmai jāatsūknē vismaz 90 svara procenti degvielas tvaiku.

15. Degvielas uzpildes stacijas valdītājs nodrošina otrās pakāpes tvaiku atsūkņēšanas sistēmas dinamiskā pretspiediena, šķidruma aizsprosta un noplūdes pārbaužu veikšanu vismaz reizi trijos gados, ievērojot šādus nosacījumus:

15.1. pārbaudes veic kompetentas un akreditētas atbilstības novērtēšanas institūcijas;

15.2. pārbaudes datumu, rezultātus un pārbaudītāja nosaukumu ieraksta degvielas uzpildes stacijas ekspluatācijas žurnālā;

15.3. ja attiecīgās sistēmas darbības pārbaudē tiek konstatēti trūkumi, degvielas uzpildes stacijas valdītājs veic nepieciešamos pasākumus to novēršanai.

16. Ja degvielas uzpildes stacijā apjoms ir mazāks par 100 m³ gadā, attiecīgo staciju var neapriķot ar tvaiku atsūkņēšanas sistēmām.

17. Ja degvielas uzpildes stacijā apjoms ir mazāks par 500 m³ gadā, pēc saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi un teritoriālo vides veselības centru attiecīgo staciju var neapriķot ar tvaiku atsūkņēšanas sistēmām, ja tā atrodas vietā, kur tvaiku noplūde nevar radīt ievērojamu kaitējumu videi vai cilvēku veselībai.

IV. Tvaiku savākšana un pārstrādāšana, kā arī uzglabāšana naftas bāzēs un transportējot degvielu no degvielas uzpildes stacijas uz naftas bāzi

18. Naftas bāzes valdītājs nodrošina, lai degvielas (izņemot sašķidrināto gāzi, ko paredzēts izmantot par degvielu autotransporta iekšdedzes dzinējos) tvaiku ar piesātinātu tvaiku spiedienu 27,6 kilopaskāli un vairāk uzglabāšana naftas bāzes cisternās, kā arī tvaiku savākšanas un pārstrādes iekārtas atbilstu šo noteikumu 5.pielikumā noteiktajām prasībām. Pēc saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi degvielas zudumu samazināšanai var izmantot citus tehniskos risinājumus, ja tie ir tikpat efektīvi vai efektīvāki nekā šo noteikumu 5.pielikumā minētie. Pieļaujamie degvielas zudumi gada laikā ir:

18.1. uzpildot un uzglabājot degvielu naftas bāzes cisternās, - līdz 0,01 svara procentam no apjoma;

18.2. uzpildot un iztukšojot pārvietojamās cisternas naftas bāzē, - līdz 0,005 svara procentiem no apjoma.

19. Ja naftas bāzē ir autocisternu uzpildīšanas iekārtas, naftas bāzes valdītājs nodrošina, lai tās būtu apgādātas ar vismaz vienu pārsūkņēšanas iekārtu, kura atbilst tādu autocisternu tehniskajām prasībām, kuras uzpilda no apakšas (6.pielikums).

20. Naftas bāzēs, kur tiek uzpildīti kuģi, tvaiku pārstrādes iekārtu var aizstāt ar tvaiku sadedzināšanas iekārtu, ja tvaiku pārstrāde ir bīstama vai tehniski neiespējama atgriezenisko tvaiku dēļ.

21. Ja naftas bāzē apjoms ir mazāks par 25000 tonnu gadā, tvaiku tūlītēju pārstrādi naftas bāzē var aizstāt ar tvaiku pagaidu uzglabāšanu, ja ar reģionālo vides pārvaldi ir saskaņoti tvaiku pārstrādes tehniskie risinājumi.

22. Pārvietojamo cisternu valdītājs nodrošina, lai tvaiki, kas tiek iepildīti degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes cisternās ar nekustīgo jumtu pagaidu uzglabāšanai, pa hermētisku vadu tiek novadīti atpakaļ pārvietojamajā cisternā, kas pievedusi degvielu. Degvielas uzpildīšana ir aizliegta, ja nav ievēroti visi iekārtu darbināšanas noteikumi vai iekārtas nedarbojas atbilstoši tehnoloģiskajiem noteikumiem.

23. Pārvietojamo cisternu valdītājs nodrošina, lai pārvietojamās cisternas, kas piegādā degvielu degvielas uzpildes stacijām un naftas bāzēm, būtu projektētas un darbinātas atbilstoši šo noteikumu 7.pielikumā noteiktajām prasībām.

V. Degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes cisternu un cauruļvadu darbināšana

24. Degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina, lai stacijā un naftas bāzē tiktu lietotas tikai tādas cisternas, kuru atbilstība spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir apliecināta ar atbilstības sertifikātu saskaņā ar standarta LVS EN 45011 "Produktu sertifikācijas institūciju vispārējie kritēriji" prasībām un kurām ekspluatācijas laikā tiek veiktas periodiskas pārbaudes saskaņā ar standarta LVS EN 45004 "Galvenie kritēriji dažāda veida institūcijām, kas veic inspekciju" prasībām.

25. Degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina, lai cisternas tiktu uzpildītas saskaņā ar šo noteikumu 8.pielikumā noteiktajām prasībām.

26. Ja viena vai vairākas cisternas īslaicīgi (no trim mēnešiem līdz diviem gadiem) netiek izmantotas (netiek uzpildītas ar degvielu vai no tām netiek atsūkņēta degviela), degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina šo noteikumu 8.pielikumā noteikto prasību izpildi.

27. Ja cisterna netiek izmantota vairāk kā divus gadus, degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs nodrošina, lai tā kopā ar cauruļvadiem tiktu pārvērsta nelietojamā stāvoklī un aizvākta atbilstoši šo noteikumu 8.pielikumā noteiktajām prasībām, kā arī nodrošina gruntsūdens novērtēšanu.

28. Degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs divas nedēļas pirms attiecīgo darbu uzsākšanas rakstiski ziņo reģionālajai vides pārvaldei par cisternu attīrīšanu, pārvēršanu nelietojamā stāvoklī un aizvākšanu.

29. Četras nedēļas pēc šo noteikumu 27.punktā minēto darbu pabeigšanas degvielas uzpildes stacijas vai naftas bāzes valdītājs iesniedz reģionālajā vides pārvaldē rakstisku ziņojumu, kurā norāda:

29.1. aizvākto cisternu bijušo izvietojumu;

29.2. cisternās uzglabātās degvielas markas;

29.3. cisternu materiālu un tilpumu;

29.4. cisternu tehnisko stāvokli;

29.5. cisternu likvidēšanas veidu un vietu;

29.6. grunts un gruntsūdens novērtējuma rezultātus.

VI. Degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes būvniecības un darbināšanas vispārīgās prasības